

УДК 72.01

Русевич Т. В.¹, Завадська Г. А.²¹кандидат архітектури, доцент*кафедра Основ архітектури і архітектурного проектування, КНУБА*

tatyana_rus@ukr.net

orcid.org/0000-0002-5185-508X

²студентка*кафедра проектної справи, Інститут інноваційної освіти КНУБА*

azavka@gmail.com

МЕДІАМИСТЕЦТВО У СУЧАСНОМУ СИНТЕЗІ МИСТЕЦТВ В АРХІТЕКТУРІ

© Русевич Т.В., Завадська Г. А., 2021

<https://doi.org/10.32347/2519-8661.2021.22-23.26-32>

Анотація: У статті обґрунтовується проблема синтезу медіамистецтва в сучасному синтезі мистецтв в архітектурі, надається визначення терміну «медіамистецтво», як вищої форми художнього розвитку. Приділяється увага аналізу останніх досліджень і публікацій, присвячених вивченню художньої складової інтерактивного дизайну в синтезі мистецтв архітектурного простору, впливу медіатехнологій на формування архітектурного образу арт-центрів, опису тенденцій використання медіа технологій в архітектурі. Мета статті полягає у розгляданні форм медіамистецтва, їх ролі у синтезі мистецтв в архітектурі. В статті зроблено акцент на об'єкти, створені та втілені в Україні, описано синтез мистецтв під кутом впливу медіамистецтва на сприйняття людини та окреслено перспективи розвитку. Стисло описуються історія синтезу мистецтв в архітектурі з давніх часів, розвиток синтезу мистецтв у стилі модерн, передумови виникнення медіамистецтва. Розглядається синтез медіамистецтва та архітектури, взаємодія з іншими видами мистецтв, саме живопису, скульптури, музики та інших на прикладі мультимедійного центру Atelier des Lumières – «Майстерня Світу» в м. Парижі, який спеціалізується на проведенні цифрових художніх виставок; виставки «Ukraine WOW» в м. Києві, в обладнанні якої застосовуються різні форми медіамистецтва; медіафасадів у м. Києві; медіакубу на фасаді Chicago Central House, який є першою медіа-скульптурою в Європі. Також надається визначення «медіафасадів» та розглядається вплив медіатехнологій на емоційний та психологічний стан людини. Наведені приклади взаємодії різних форм медіамистецтва з архітектурою. У висновках визначається роль медіамистецтва в архітектурі, вплив медіатехнологій на психологію людини, окреслюються перспективи розвитку медіамистецтва в сучасному синтезі мистецтв в архітектурі.

Ключові слова: архітектурний простір, медіатехнології, мультимедіа технології, медіамистецтво.

Постановка проблеми. Синтез мистецтв в архітектурі – взаємопов'язана, органічна єдність різних видів мистецтва (живопису, скульптури, декоративно-прикладного мистецтва та ін.), в результаті здійснення якого виникає нова естетично-образна якість цілісного художнього ансамблю. Синтез мистецтв не можна розглядати як просту суму видів мистецтва, механічно об'єднаних в одному комплексі або споруді, навіть якщо вони виконані одночасно. Справжній синтез мистецтв є вищою формою художнього розвитку, оскільки передбачає не тільки естетичну досконалість окремих складових його компонентів (творів того чи іншого виду мистецтва), але і естетичну якість, що виникає в результаті художньої взаємодії цих творів.

Синтез мистецтв дозволяє на основі поєднання специфічних засобів виразності і образних можливостей різних видів мистецтва досягти найбільш повного втілення і розкриття ідейно-художнього змісту ансамблю та його активного впливу на людину [1].

З розвитком медіатехнологій до традиційних видів мистецтв додається медіамистецтво. *Медіамистецтво* – це вид мистецтва, твори якого створюються і представляються за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних (або медіа) технологій, переважно таких як відео, комп'ютерні та *мультимедіа технології*, інтернет. Окремі групи творів часто характеризують, як «мистецтво нових медіа», «електронне мистецтво», «цифрове мистецтво» [2].

Існує багато форм медіамистецтва, які постійно розвиваються та доповнюються новими: віртуальне мистецтво, інтерактивне мистецтво, інформаційне мистецтво, киберформанс, комп'ютерне мистецтво, світлове мистецтво, цифрове мистецтво, електронне мистецтво, та ін.

Сьогодні медіамистецтво легко вземодіє з іншим видами мистецтв та займає вагоме місце у синтезі мистецтв архітектури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У статті С. Прохорова, А. Шадурина, Н. Прохорова досліджується проблема ролі художньої складової інтерактивного дизайну в синтезі мистецтв архітектурного простору та робиться висновок, що застосування нових технологій в дизайні – це здатність через інтерактивну мову, через можливості сучасних електронних технологій програмувати зміни художніх архітектурних форм і їх складових [3].

Вплив медіатехнологій на формування архітектурного образу арт-центрів розглядається у статті О. Костюченко, де автор досліджує медіафасади та окреслює напрямки розвитку [4]. На прикладах об'єктів світової медіа-архітектури О. Котенко розглядає тенденції використання медіа технологій в архітектурі [5].

Мета статті – розглянути різні форми медіамистецтва, їх роль у синтезі мистецтв в архітектурі, роблячи акцент на об'єкти, створені в Україні. Також розглянути вплив на сприйняття людини, окреслити перспективи розвитку.

Виклад основного матеріалу.

Прояв синтезу мистецтв можна простежити ще у пам'ятках стародавньої архітектури на прикладах храмів на честь Амона-Ра в Луксорі і Карнаку у Давньому Єгипті, палацу Саргона II у Дур-Шаррукіні, столиці Ассирії. У Піраміді Кукулькана, храмовом спорудженні древнього міста майя і зараз можна спостерігати унікальне видовище Пернатого Змія. Тінь ступінчастих ребер піраміди падає на камені балюстради, створюючи враження, що Пернатий Змій оживає і повзе по сходах.

Взаємодія світла, мистецтва і архітектура використовувалася в середньовічних вітражах церков і мечетей. Світло, проходячи через вітражі, міняло свій колір.

Одним з яскравих прикладів синтезу мистецтв в архітектурі є стиль модерн. Модерну властивий синтез не тільки реальних форм творів архітектури, скульптури, живопису та декоративного мистецтва, а й, що дуже важливо, синтез всіх елементів, всіх членувань простору. Розвиток синтезу призвело до серйозних успіхів і нових кроків в історико-художньому розвитку і, нарешті, здатності різних видів мистецтва «наближатися один до одного» і «переходити один в одного» [6].

У модерні відбувається розвиток внутрішнього простору за рахунок застосування плавних ліній, скруглених вікон, змієподібних рослинних орнаментів. Це разом з використанням аплікацій із золотої фольги, мозаїк у Віденському Сецесіоні, кольорових вітражів Гауді веде до стирання грані між зовнішнім та внутрішнім простором, гармонізацією інтер'єра та екстер'єра, створює ефект необмеженості та занурення у іншу, міфологічну реальність. Саме в період модерна розвиваються ідеї зближення різних видів мистецтв з музикою, з'являються ідеї світломузики, які знаходять відображення у «світлової симфонії» «Прометей» О. М. Скрябіна (1910). З'єднання світла і музики створює новий вид мистецтва заснований на об'єднанні звукових відчуттів і світлового сприйняття.

В сучасному світі ідеї синтезу мистецтв у модерні не тільки не втратили своєї актуальності, а завдяки новому виду мистецтва (медіа або цифрове мистецтво) набули нового еволюційного етапу – це точка перетину мистецтва XX століття та сучасних технологій.

Яскравим прикладом може бути мультимедійний центр Atelier des Lumières – «Майстерня Світу» в серці Парижа, відкритого в 2018 році приватним фондом Culturespaces (Рис.1).

Рис. 1. Мультимедійний центр Atelier des Lumières – «Майстерня Світу» (<https://www.obonparis.com/ru/magazine/atelier-des-lumieres-van-gogh-starry-night>).

Старовинну будівлю колишнього ливарного заводу Plichon на сході Парижа між площами Бастилії та Нації було трансформовано в величезний виставковий простір площею більше 3 000 кв.м. Тут багато що нагадує про його індустріальне минуле: опорні стовпи, сушильна вежа, резервуар для води, старовинні металеві конструкції. Монументальність будівлі і його нестандартність заворожує і підсилює враження від перегляду цифрових художніх виставок.

Culturespaces спеціалізується на іммерсивному мистецтві, тобто такому, яке створює ефект залучення глядача. Це унікальний досвід взаємодії з шедеврами світового мистецтва. Ефект повного занурення створюється за допомогою технології AMIEX (Art & Music Immersive Experience). У «Майстерні Світу» вона надає руху зображення, тим самим переміщаючи глядача всередині картини. 140 відеопроєкторів створюють виняткове за своїми масштабами видовище: на 10-метрових стінах розміститься 3300 квадратних метрів проєкцій. Всі відеоінсталяції супроводжуються ретельно підбраною музикою, що підсилює ефект попадання в простір художніх творів [7].

Наприкінці 2019 в Києві, у новому виставковому просторі, створеного з приміщення колишнього багажного відділення площею 3900 квадратних метрів, почала роботу виставка «Ukraine WOW», організована «Укрзалізницею» (Рис. 2).

Новий формат виставки, застосування сучасних медіатехнологій у незвичайний спосіб знайомлять глядачів з географією, промисловістю, кращими досягненнями, історією та культурою України.

Загальна площа виставки склала понад 3900 кв.м. Над концептом і реалізацією проєкту працювала агенція Gres Todorchuk. Керівницями проєкту стали Ярослава Федорів та Юлія Соловей, а кураторами — мистецтвознавиця Ксенія Малих та літературний критик Євгеній Стасіневич. Візуальну айдентику розробила агенція Banda. Загалом над Ukraine WOW працювали понад 200 людей [8].

В обладнанні виставки застосовано багато форм медіамистецтва: світлове мистецтво, інтерактивне мистецтво, візуальне мистецтво та інші у поєднанні з аудіорядом.

Використання засобів віртуальної реальності дає можливість відвідувачам подивитися на Київ з висоти пташиного польоту, подорожувати потягом всією країною, почути народні співи з різних регіонів України, прослухати аудіоекскурсію.

Великі об'єми приміщень, відсутність декоративних елементів, високі стелі, залізобетонні та металеві опорні конструкції дають можливість розмістити експонати, інсталяції, голограми. Поверхні виступають не тільки у ролі проєкційних екранів, а також становляться невід'ємною частиною композиції, створюючи відчуття подорожі у просторі і часі.

Останнім часом у формуванні архітектурного простору поширюється використання електронних медіафасадів (Рис. 3).

Медіафасади – це екрани або дисплеї, створені на основі різних за формою і розмірами світлодіодних модулів, органічно вписуваних в архітектурний простір і призначених для трансляції текстових повідомлень, графіки, живопису, анімації і відео. Застосування зображень художніх творів на величезних медіаекранах, фасадах будівель, всередині інтер'єру, експозиційних площ не тільки активно змінює архітектурні об'єкти, транслюючи різну інформацію, а й привертає до себе глядачів, наповнює їхні почуття новим естетичним змістом. Прикладом такого рішення можуть бути величезні фото-реалістичні і художні зображення на медіафасаді, які створюють новий зв'язок між цифровими можливостями та дизайном міського простору [3].

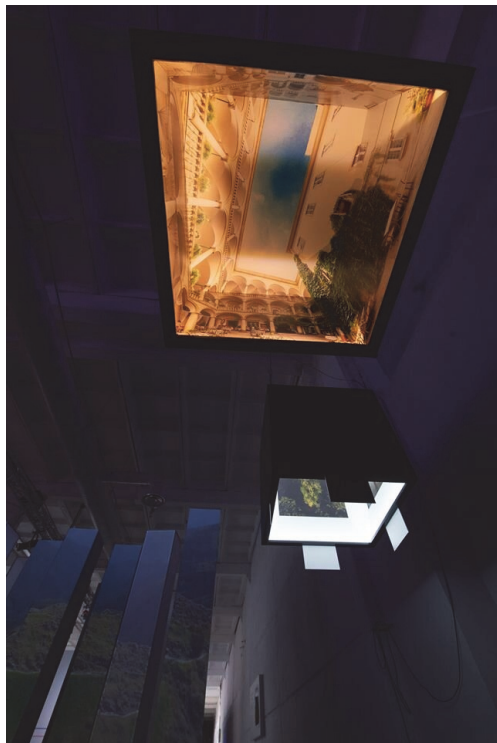

Рис. 2. Виставка «Ukraine WOW» (<https://cases.media/news/v-kieve-otkrylas-interaktivnaya-vystavka-ukraine-wow>).

Рис. 3. Медіафасад у ТЦ «Гулівер» (https://www.lightpoint.com.ua/portfolio/2013_2014/gulliver).

Медіакуб на фасаді Chicago Central House - перша перманентна медіа-скульптура в Європі. У основі концепції лежить ідея, що будівельні матеріали еволюціонували від більше традиційних матеріалів до цифрового.

Скульптура є кубом з медіаекранів розміром 5*5 м, який поміщений в скляну оболонку. Протягом години на кубі транслюються 6 видів контенту. П'ять з них демонструють форму в текстурах дерева, каменю, бетону, скла і металу. Шоста в цифровому виді генерує форму на основі доступних Big Data - даних про погоду, міський трафік, авіаперельоти.

При створенні контенту прорахували рух сонця для цієї геолокації і кожен годину на скульптурі у віртуальній формі видозмінюється положення тіней згідно з реальним рухом сонця.

Після настання темряви в підсвічуванні форми віртуально імітується найсучасніша музейна технологія підсвічування експонатів, коли декілька пучків світла різної ширини прицілюються, щоб максимально проявляти форму світлом.

Фасад комплексу динамічно підсвічується і це підсвічування взаємодіє з медіа-скульптурою. Під усі варіанти сценаріїв розроблений аудіоконтент. У скляній оболонці розміщена сенсорна модель куба, торкаючись якої людина впливає на існуючий контент [9], (Рис.4).

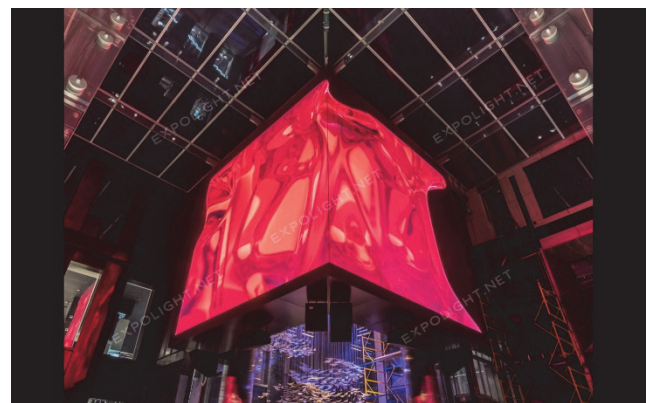

Рис. 4. Медіакуб на фасаді Chicago Central House (expolight.net/ru/projects/item/150).

Важко переоцінити вплив архітектури на людину. *Медіатехнології* – новий потужний інструмент, здатний змінювати оточуюче середовище, впливати на дії та думки. Наприклад, всім відомо сприятливий вплив споглядання природи на фізичний і психологічний стан людини. Американська компанія Sky Factory почала виробляти стельові освітлювальні системи, що імітують статичні і динамічні види неба і дерев за рахунок вбудованих фотографічних зображень або відеоплеєрів високого дозволу. Такі віртуальні «вікна в небо» встановлюються в медичних кабінетах, лікарнях, відділеннях хіміотерапії – там, де ілюзія контакту з природою може дати пацієнту прилив моральних сил під час болючої або стресовій процедури [10].

Висновки. Таким чином, розглядаючи різні форми *медіамистецтва*, можна стверджувати, що до синтезу архітектури та традиційних мистецтв додалась вагома складова, яка, у свою чергу, має якості пластичних мистецтв, розширені і доповнені аудіовізуальними технічними засобами.

Це відкриває необмежені можливості у проектуванні нових художніх образів в архітектурному просторі, створюванні інтерактивних інтер'єрів, нових форматів виставок та культурних заходів.

Медіатехнології в синтезі з архітектурою здатні створювати не тільки віртуальний простір, а і віртуальну реальність, залучаючи глядача в середину і впливаючи на його психологічний та емоційний стан.

Джерела

1. Енциклопедія сучасної техніки. Будівництво. [Електронне джерело] – Режим доступу до ресурсу: <http://bibliograph.com.ua/spravochnik-181-4/135.htm>.
2. Словари и энциклопедии на академике. [Електронне джерело] – Режим доступу до ресурсу: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/16149>.
3. Прохоров С.А., Шадурич А.В., Прохоров Н.С. Вестник Томского государственного университета. Культурология и искусствоведение. 2018. № 30. УДК 7.036. DOI: [10.17223/22220836/30/16](https://doi.org/10.17223/22220836/30/16).
4. Костюченко О.А. Вплив медіа-технологій на формування архітектурного образу арт-центру / Авіа-2015: XII міжнародна науково-практична конференція, 28-29 квітня 2015 р. – К.: НАУ, 2015.– Т.2.– С. 5-6.
5. Костенко О.Я. Медіа-архітектура – нові функції громадських комплексів. / Архітектурний вісник КНУБА: Наук.-вироб. збірник / Відповід. ред. Куліков П.М. – К.:Кнуба, 2014. – С. 258-269.
6. Сарабьянов Д.В. Стиль Модерн. Истоки. История. Проблемы. Москва: Искусство, 1989. — 294с.
7. ATELIER DES LUMIERES. Парижская «Мастерская Света» [Електронне джерело] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.obonparis.com/ru/magazine/atelier-des-lumieres-van-gogh-starry-night>.
8. Ukraine WOW [Електронне джерело] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ukraine_WOW
9. Перманентная медиа-скульптура в комплексе с медиа-фасадом ЖК Chicago Central House [Електронне джерело] – Режим доступу до ресурсу: <http://expolight.net/ru/projects/item/150#24>.
10. Колин Эллард. Среда обитания: Как архитектура влияет на наше поведение и самочувствие. Альпина Паблишер, 2016.— 288с.

Tetiana Rusevych¹, Hanna Zavadska²

¹ Candidate of Architecture, Associate Professor

Department of Fundamentals of Architecture and Architectural Design, KNUBA

tatyana_rus@ukr.net

orcid.org/0000-0002-5185-508X

² student

Department of Design, Institute of Innovative Education KNUBA

azavka@gmail.com

MEDIA ART IN MODERN SYNTHESIS OF ARTS IN ARCHITECTURE

© Rusevych T.V., Zavadska H. A., 2021

Abstract: The article substantiates the problem of synthesis of media art in the modern synthesis of arts in architecture, provides a definition of the term "Media Art" as a higher form of artistic development. Attention is paid to the analysis of recent research and publications devoted to the study of the artistic component of interactive design in the synthesis of the arts of architectural space, the influence of media technologies on the formation of the architectural image of art centers, describing trends in media technology in architecture. The purpose of the article is to consider the forms of media art, their role in the synthesis of arts in architecture.

The article emphasizes the objects created and embodied in Ukraine, describes the synthesis of arts from the angle of influence of media art on human perception and outlines the prospects for development. The history of the synthesis of arts in architecture from ancient times, the development of the synthesis of arts in the Art Nouveau style, the preconditions for the emergence of media art are briefly described. The synthesis of media art and architecture, interaction with other arts, namely painting, sculpture, music and others is considered on the example of the multimedia center Atelier des Lumières – "Workshop of the World" in Paris, which specializes in digital art exhibitions; Ukraine WOW exhibition in Kyiv, which is equipped with various forms of media art; media facades in Kyiv; media cube on the facade of Chicago Central House, which is the first media sculpture in Europe. The definition of "media facades" is also given and the influence of media technologies on the emotional and psychological state of a person is considered. Examples of interaction of various forms of media art with architecture are given. The conclusions determine the role of media art in architecture, the impact of media technology on human psychology, outline the prospects for the development of media art in the modern synthesis of arts in architecture.

Key words: architectural space, media technologies, multimedia technologies, Media Art.